

BEATA SAREŁO-JANIAK

PSG we Wrocławiu-Strachowicach

Straż Graniczna w aspekcie rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom terroryzmem. Specyfika przejść lotniczych na przykładzie Placówki SG we Wrocławiu-Strachowicach

Straż Graniczna (SG) to jednolita, umundurowana i uzbrojona formacja, która powołana jest do ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego, zgodnie z interesami bezpieczeństwa narodowego. Uprawnienia Straży Granicznej wynikają z następujących aktów prawnych: ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej¹, ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej², ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach³, ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze⁴, ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzieleniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP⁵.

Jednym z głównych zadań Straży Granicznej określonych w ustawie o Straży Granicznej jest prowadzenie czynności w celu rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom terroryzmem. Czynności te polegają między innymi na:

- zapobieganiu nielegalnemu przekraczaniu granicy państwowej;
- zapobieganiu i wykrywaniu przestępstw i wykroczeń oraz ściganiu ich sprawców, a w szczególności przestępstw pozostających w związku z przekroczeniem granicy państwowej;

---

¹ Ustawa z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej (Dz.U. 2011 Nr 116, poz. 675 j.t. ze zm.).

² Ustawa z dnia 12 października 1990 roku o ochronie granicy państwowej (Dz.U. 2009 Nr 12, poz. 67 j.t. ze zm.).

³ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o cudzoziemcach (Dz.U. 2011 Nr 264, poz. 1573 j.t. ze zm.).

⁴ Ustawa z dnia 3 lipca 2002 roku Prawo lotnicze (Dz.U. 2013, poz. 1393 j.t. ze zm.).

⁵ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2012, poz. 680 j.t.).

— przeciwdziałaniu przemytowi materiałów wybuchowych, broni i amunicji, materiałów promieniotwórczych, niebezpiecznych środków chemicznych, towarów podwójnego zastosowania;

— zapewnianiu bezpieczeństwa w międzynarodowej komunikacji lotniczej przez prowadzenie nadzoru nad kontrolą bezpieczeństwa pasażerów, bagaży, ładunków i statków powietrznych realizujących loty wysokiego ryzyka oraz prowadzeniu działań minersko-pirotechnicznych;

— wykonywaniu wart ochronnych na pokładach samolotów;

— utrzymywaniu ładu i porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejść granicznych, w tym przez ochronę obiektów należących do lub użytkowanych przez Straż Graniczną przed atakami terrorystycznymi;

— zabezpieczaniu imprez masowych i ochronie obiektów infrastruktury krytycznej;

— ochronie szlaków komunikacyjnych;

— monitorowaniu środowisk i skupisk cudzoziemców i ich przestępczej aktywności na terenie RP, w szczególności jeśli chodzi o obywateli państw tzw. podwyższonego ryzyka;

— gromadzeniu, przetwarzaniu i analizowaniu informacji dotyczących potencjalnych zagrożeń terroryzmem;

— realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom terroryzmem;

— współdziałaniu w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom terroryzmem z Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencją Wywiadu, Policją, Służbą Kontrwywiadu Wojskowego, Służbą Wywiadu Wojskowego i Żandarmerią Wojskową oraz organami ochrony granicy państw sąsiednich.

W dniu 11 czerwca 2007 roku na mocy obowiązujących przepisów ustawodawca nałożył na Straż Graniczną zadanie rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom terroryzmem. W Zarządzie Operacyjno-Śledczym Komendy Głównej Straży Granicznej (ZOŚ KGSG) powołany został kilkusobowy zespół, którego zadaniem było przygotowanie wytycznych do dalszego działania w zakresie prewencji antyterrorystycznej. Powstała w tym czasie etatowa struktura. W każdym oddziale i placówce Straży Granicznej zostali wyznaczeni funkcjonariusze do realizacji czynności w omawianym zakresie, a jako komórkę odpowiedzialną za ich koordynację Komendant Główny Straży Granicznej wskazał ZOŚ KGSG. Także od 2007 roku wprowadzony został system szkoleń oraz na bieżąco powstają wytyczne Komendanta Głównego Straży Granicznej precyzujące zadania formacji. W celu ochrony przed zagrożeniem terroryzmem powstało Centrum Antyterrorystyczne (CAT) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW) i Straży Granicznej (SG): CAT ABW-SG. Oddelegowani funkcjonariusze wykonują zadania zlecone. Centrum ma dostęp między innymi do większości jawnych systemów baz danych.

Otwarty katalog incydentów i zdarzeń zgłoszonych do Centrum Antyterrorystycznego określa 15 zagadnień zagrożeń oraz 106 informacji podlegających

meldowaniu⁶. Należy zwrócić uwagę na trzy pozycje wiodące w działalności Straży Granicznej:

IX.9, związane z pobytem cudzoziemców na terytorium RP, wykroczenia w postaci przekroczenia granicy państwowej wbrew przepisom (pgpwp) dokonane przez osoby z listy państw, których obywatele mogą stwarzać zagrożenie terrorystyczne dla RP;

VIII.1, dotyczące kontroli ruchu granicznego, ujawnienia podczas kontroli próby wniesienia do strefy zastrzeżonej portu lotniczego lub na pokład statku powietrznego przedmiotów lub substancji niebezpiecznych mogących spowodować poważne zagrożenie bezpieczeństwa lotnictwa cywilnego, ujawnienie na terenie portu lotniczego pozostawionego bez opieki bagażu;

IV.4, związane z nielegalnym wytwarzaniem, posiadaniem i obrotem bronią i materiałami wybuchowymi oraz bronią masowej zagłady, ujawnianie podczas kontroli na granicy broni, amunicji i materiałów wybuchowych.

Po wejściu Polski do strefy Schengen porty lotnicze przejęły funkcję granicy zewnętrznej. Placówka Straży Granicznej we Wrocławiu-Strachowicach w ramach określonych zadań prowadzi bieżący monitoring środowiska muzułmańskiego w obszarze służbowej odpowiedzialności. Polega on na uzyskiwaniu, przetwarzaniu i wykorzystywaniu informacji dotyczących przede wszystkim: 1) legalnego i nielegalnego sposobu przekraczania granicy RP przez cudzoziemców z państw podwyższonego ryzyka, co do których istnieją podejrzenia o kontakty z grupami terrorystycznymi; 2) cudzoziemców z państw podwyższonego ryzyka uczących się i studiujących w szkołach dowolnego typu, prywatnych i państwowych; 3) podmiotów gospodarczych z udziałem kapitału islamskiego; 4) przewożenia przez granicę państwową przez cudzoziemców z państw podwyższonego ryzyka dużych sum pieniędzy; 5) obywateli RP planujących zawarcie związku małżeńskiego lub tych, którzy zawarli związek małżeński z osobami pochodzącymi z państw podwyższonego ryzyka i osobami, które przeszły na islam; 6) kontaktów obywateli polskich z obywatelami krajów muzułmańskich podczas podróży turystycznych i służbowych; 7) baz hotelowych wykorzystywanych przez cudzoziemców pochodzących z krajów podwyższonego ryzyka; 8) osób podejrzanych o nielegalne posiadanie broni palnej, materiałów wybuchowych, trucizn, substancji promieniotwórczych; 9) istotnych danych z zakresu bezpieczeństwa przejść granicznych; 10) kanałów przerzutowych oraz innych kategorii zagrożeń.

Narastającym w ostatnim czasie problemem w PSG we Wrocławiu-Strachowicach, związanym z bezpieczeństwem przejścia granicznego, jest pozostawianie

---

⁶ Zarządzenie Komendanta Głównego Straży Granicznej nr 48 z dnia 2 grudnia 2011 roku w sprawie systemu służb dyżurnych operacyjnych w Straży Granicznej, Załącznik do Zarządzenia nr 48 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 2 grudnia 2011, Załącznik nr 1 Katalog zdarzeń i danych statystycznych podlegających meldowaniu, „Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Straży Granicznej” nr 15, Warszawa, 2 grudnia 2011, poz. 50.

bagażu bez opieki, które skutkuje interwencją pirotechniczną. Nie jest to zagrożenie terrorystyczne, ale przestrzeganie procedur związanych z bezpieczeństwem może wielokrotnie doprowadzać do wstrzymania pracy lotniska i przeprowadzenia kosztownych operacji. W kwestii bezpieczeństwa trzeba podkreślić, że Placówka SG we Wrocławiu-Strachowicach ma szczególnie starannie dobrany zespół pirotechniczny zajmujący się rozpoznawaniem i neutralizacją zagrożeń bombowych na lotnisku oraz przeszkolonych funkcjonariuszy z grupy operacyjno-śledczej zajmujących się tematyką związaną z zagrożeniami terroryzmem. Intensywność i zakres działania zespołu w PSG we Wrocławiu-Strachowicach dostosowane są do aktualnej oceny zagrożenia. Prowadzona jest bieżąca bezpośrednia współpraca oraz wymiana doświadczeń i spostrzeżeń w obrębie wielu instytucji państwowych, jak też zagranicznych. Profesjonalizm służb przejawia się w dobrej kondycji działań. Należy zauważyć, że skuteczność czynności podejmowanych przez Straż Graniczną w obszarze rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom terroryzmem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest rezultatem wywiadu i prac operacyjno-rozpoznawczych oraz szybkiej i efektywnej wymiany informacji, a także szkoleń doskonalących dla funkcjonariuszy realizujących czynności związane z przeciwdziałaniem i zapobieganiem zagrożeniom terroryzmem.

Bibliografia

- Ustawa z dnia 12 października 1990 roku o ochronie granicy państwowej (Dz.U. 2009 Nr 12, poz. 67 j.t. ze zm.).
- Ustawa z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej (Dz.U. 2011 Nr 116, poz. 675 j.t. ze zm.).
- Ustawa z dnia 3 lipca 2002 roku Prawo lotnicze (Dz.U. 2013, poz. 1393 j.t. ze zm.).
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o cudzoziemcach (Dz.U. 2011 Nr 264, poz. 1573 j.t. ze zm.).
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2012, poz. 680 j.t.).
- Zarządzenie Komendanta Głównego Straży Granicznej nr 48 z dnia 2 grudnia 2011 roku w sprawie systemu służb dyżurnych operacyjnych w Straży Granicznej, Załącznik do zarządzenia nr 48 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 2 grudnia 2011, Załącznik nr 1 Katalog zdarzeń i danych statystycznych podlegających meldowaniu, „Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Straży Granicznej” nr 15, Warszawa, 2 grudnia 2011, poz. 50.

THE ROLE OF THE BORDER GUARD IN RECOGNISING
AND COUNTERACTING TERRORIST THREATS.
THE SPECIFICITY OF AIRPORT BORDER CROSSINGS AS EXEMPLIFIED
BY THE BORDER GUARD POST IN WROCLAW-STRACHOWICE

Summary

The article focuses on the role of the Border Guard with regard to recognising and counteracting terrorist threats, and on the specificity of airport border crossings as exemplified by the Border Guard post in Wrocław-Strachowice. The Border Guard is a uniformed service established to defend the state's border on land and sea, and to control border traffic in line with national security interests. The Border Guard's key tasks, defined in the Border Guard Act, include operations aimed at recognising and counteracting terrorist threats. These consist in e.g. preventing illegal border crossing; preventing trafficking of explosives, arms and ammunition, radioactive materials, hazardous chemical agents and dual use items; ensuring security in international aviation; collecting and analysing information about potential terrorist threats; conducting investigative operations to recognise and counteract terrorist threats; collaborating in terrorism prevention with the Internal Security Agency, Foreign Intelligence Agency, Police, Military Counterintelligence Service, Military Intelligence Service and Military Police as well as border guard services of neighbouring countries. It must be noted that after Poland joined the Schengen Area, its airports began to function as external borders.

Keywords: Border Guard, terrorism, national security, international security, security threats, airports.